

LIBER QUARTUS.

ARGUMENTUM.

Bii apud Jovem de Ilio deliberant. Ille Junonis suasu Minervam ad Trojanos mittit confusionem foederum facturam. Hac Pandaro suadet, ut sagitta feriat Menelaum. Eo percosso Agamemnon dolet, & Machaonem Medicum accersit, qui vulneri medetur. Hac inter armati Trojani exercitum invadunt. Agamemnon acies lustrans eos, qui jam in procinctu erant, hortatur, laudatque, segniores increpat. Equis deinde viribus utrinque concurritur, caduntque vicissim, caduntque.

T Jovis in templo, & stellati in vertice Olympi Cœlicolæ coeunt, Hebe pulcherrima nectar Quis fundit, miscetque: olli aurea pocula libane Agmina cernentes, varioque in Pergama vultu
5 Junonem interea verbis compellat amaris Jupiter: Atque, inquit, Menelao bina favebant Numinia magna Deum, Juno, armipotensque Minerva; Sed procul haec pugnam gaudent spectare cruentam, At Cytheræa suum media inter tela clientem
10 Eripuit ferro incolumen, fatoque minanti. Verum agite, Atridæ certa est victoria quando, Consulte in medium, ac rebus succurrите fessis. An pugnas iterum, & sœvum crudescere Martem? An libeat stabili conjungi feedere dextras?
15 Si pax alma placet, Priamo stent mœnia Regi, Argivamque Helenam rursus Menelaus in oras, Inque domos referat patrias. Sic Jupiter infit. Hæc inter Regina Deum, ac Tritonia virgo Ore fremunt tacito; ast iram cohibere silentem
20 Haud potis usque, Jovem adgreditur sic regia conjux: Ergo, summe Deum nostros tot abire labores

LIBER IV.

Incassum patieris? agrosque, urbeisque cœnti Confracti mihi tot currus, tot corpore toto Sudarint biiuges frustra, dum Troia bello
25 Urbs justo petitur, Priamique infida propago? Fac age, si lubet; at reliquis non grata profecto Illa sedet Divis pietas. Tum nubila cogens Omnipotens genitor torvo sic intonat ore: Quid Priamus, Priamoque sati, soror improba, tantum
30 Peccavere tibi, totis ut viribus urbem Indefessa velis, claramque evertere gentem? Nec, reor, absistas, ponasque e corde furorem Laomedontiadæ, & gnatorum viscera quamvis, Immeritosque Phryges laceraveris ore cruento,
35 Fac age, si lubet, haud mortalibus usque faventeis Fas certare Deos; memori haec in pectore serva Dicta tamen: veniet stellis volventibus, ætas, Quum tibi dilectas genteis, urbeisque superbæ Eruere adgrediar, tu nostram inflectere mentem
40 Non vi, non precibus tenta, non artibus ullis, Quandoquidem invitum cogis servire dolori Diva tuo, atque urbem Trojanam exscindere ferro, Qua mihi non reliquas inter, quas ambit Olympus, Charior ulla fuit, semper nam sanguine multo
45 Cæsarum pecudum, & sacris altaria flammis Nostra calent, qui solus honos optatus Olympo est. Iupiter haec, contra adloquitur quem maxima Juno: Oppida, fabor enim, tria sunt gratissima nobis,

V. 37. *Veniet stellis volventibus, ætas.* Quod Virg. in l. iam præteritum, quasi eventurum cecinit: *veniet lustris volventibus ætas*
 " Quum domus Assaraci Phtiam, clarasque Mycenæ
 " Imperio premet, ac victis dominabitur Argis
 Quæ adhuc distinctius de Lucio Mumio, & Paulo Æmilio canit in 6.
 " Ille triumphata Capitolia ad Alta Corintho
 " Victor aget currum, cæsis insignis Achivis.
 " Eruet ille Argos, Agamemnoniasque Mycenæ
 " Ultus avos Trojæ.

Nobile equis Argos , Spates , ditesquæ Mycenæ .
 50 Has quum fata ferent , imis ab sedibus urbeis
 Nil moror , exscindas , quid enim , da velle precando
 In Te unquam possem , nutu qui sidera torques ?
 Nec tamen hic noster cedat labor irritus omnis ,
 Sum Dea namque & ego , genus & mihi ducitur inde
 55 Unde tibi , genitorque idem Saturnus utrique est ,
 Et soror , & conjux dico tua ; Tu tamen omne
 Imperio regis , & cœli tua jussa capessunt .
 Me tibi , Teque mihi quædam donare vicissim
 Fas est propterea , reliquos nec spernere Divos .
 60 Nunc adeo in medias pernicem Pallada turmas
 Ire jube : paret illa viam , qua in bella superbos
 Dardanidæ Argivos poscant , & fœdera rumpant .
 Annuit his genitor , gnatamque ea jussa frementem
 In terras mittit : liquidas Dea pervolat auras ,
 65 Sanguinei quantum jubar exitiale cometes
 Æstiva sub nocte rubet , vel stella sereno
 Transcurrit cœlo , & longo secat aera sulco ,
 Ab Jove portentum findentibus æquaora nautis ,
 Agminis aut magni ductoribus : illa cruentas
 70 Aut pugnas , hiememve ferens mortalibus ægris
 Evolat , & multa præstringit lumina flamma .
 Huic similis Jove gnata volat , turmisque propinquat .
 Obstupere animis Troes , Danique comantes ,
 Adstantumque aliquis : vel tristeis surgere pugnas ,
 75 Vel tandem posito firmari fœdera bello
 Jupiter annuerit , bellî , pacisque serenæ
 Quem penes arbitrium est , inquit , rerumque potestas .
 Talia volvebant animis Graique , Phrygesque .
 At se Dardanidum miscet Dea callida turmis
 80 Laodocum vultu referens Antenore natum ,
 Vestigatque oculis si quâ sibi Pandarus ingens

V. 65. Sanguinei) Hanc comparationem adhibuit Virgilius in 10.

Obvius occurrat lati per grama campi .
 Utque ipsum magna circum stipante corona
 Prospexit juvenum , pugnæ quos nobilis ardor
 85 Æsepo ab liquido , & patriis abduxerat oris ,
 Sic adgressa loqui : Dictisne , Lycaone nate ,
 Parueris nostris , telo petere ausus acuto
 Atridem Menelaum ? O quem Te gloria tollet .
 Quas tibi non grates Troes , laudesque rependent ?
 90 Quæ non magna tibi , pretiosaque munera donent
 Priamides Paris , & Priamus , servataque Troja ?
 Ergo pelle moras , Lyciumque in vota precare
 Insignem pharetra Phœbum , cui corpora lecta ,
 Mactaturum offer candardis velleris agnos
 95 Primitias matrum , patriæ siquando Zeliæ
 Concessum in sedeis , dulcisque redire penateis .
 Sic infit , facilemque animum , ignarumque futuri
 Impulit in scelus , & jurata in fœdera adegit .
 Illicet ex humeris arcum trahit ille sonantem ,
 100 Eximum , ingentem (prærupto in vertice rupis
 Namque olim insidiis caprum speculatus euntem
 Agrestem , indomitum , erectæ cui cornua fronti
 Bis palmis octo surgebant , fuderat alto
 Pectora transfossum ferro : ruit ille supinus ,
 105 Cornua sed faber egregio perfecta labore
 Undique reddiderat , fulvoque incluserat auro .)
 Hunc ergo inclinans terra deponit in alma .
 Objectu laterum interea , clypeisque tegebant
 Ductorem socii , detecta fraude Pelsagi
 110 Ne priùs ingruerent , magnum quam sterneret hostem .
 Tum pulchra ex pharetra emissam non ante sagittam
 Extrahit aligeram , semen , fontemque dolorum ,
 Dein telum aptavit nervo , sicque ore precatur :
 Arciteriens , Lyciæ custos , mihi , Phœbe , precanti
 115 Da decus hoc , cadat hac dextra Menelaus Atrides .
 E grege lanigero , primisque ex fœtibus olim
 Hostia multa tibi sacris mactabitur aris ,

VILIADIS

Quum charam incolumis patriam, gnatosque revisam.
 Dixerat, & cornu extrema cum voce tetendit,
 120 Ac nervum pariter bubulum, crenasque prehensas
 Vi trahit ingenti, donec curvata coirent
 Inter se capita, & manibus jam tangeret æquis,
 Læva aciem ferri, nervumque, & pectora dextra.
 Infremuere auræ, atque arcu stridente sagitta
 125 Evolat in turmas; neque Te, Menelae, Deorum
 Destituit cura, adverso nam pectore telum
 Exceptum in tenueis vitam dispergeret auras,
 Ni Dea diversum Jove nata inflecteret ictum.
 Ac veluti charum genitrix, cui pignus in ulnis
 130 Dulcis habet sopor, in vultus, oculosque volantem
 Muscam abigit, tantum crudelem ab pectore pestem
 Depulit illa manu, at subtus, qua nectitur auro
 Baltheus, ac duplex fulgebat murice thorax
 Cuspis it, ac tunicas geminas, & cingula rumpit,
 135 Loricæque moras, telorum ferrea septa,
 Ac tandem magno stringit de corpore Atridæ.
 Purpureus calido sequitur de vulnere sanguis.
 Indum coccineo mulier ceu Mæonis ostro
 Quum violavit ebur, sonipes quod forte superbus
 140 Maxillis aut fronte gerat: jacet ædibus altis
 Ornamentum ingens, quæsumit pluribus usque,
 Optatum ac votis, equiti decus, & decus ipsi
 Cornipedi eximum, haud aliter, Menelae, rubescunt
 Nervosumque femur, suræque, atque infima pulchri
 145 Planta tibi pedis. Adspiciens Rex maximus horret,
 Et Grajum reliqui ductores: horruit ipse

V. 121. donec) Quod de Camilla Virgilius in II.
 V. 125. Evolat in turmas) Quod hic Pandarus, facit apud Virgilium Tolumnius, quod hic Pallas ibi Juthurna, utraque Junonis sua, ut Homerum in Virgilio ubique deprehendas.
 V. 138. Indum coccineo) Comparationis hujus partem aliquam delibavit Virgilius in 12. ad rem valde dissimilem, quum nempe pudibundæ, atque lacrimantis Laviniæ colorem describeret.

LIBER IV.

Quanquam Marte satus Menelaus; sed tamen olli
 Exanimata iterum reddit in præcordia virtus,
 Ut teli nervum; atque exstanteis conspicit hamos.
 150 At Rex sollicito ducens e pectore questum
 Sic fatur Danaum: fuerantne hæc fœdera nobis
 Exitio ferienda tuo, dulcissime rerum?
 Perjuros Troas, si mens non læva fuisset,
 Fas cavisse mihi, Priami nec credere dictis.
 155 Tene ego Dardanidum insidiis, germane, tuumque
 Objeci caput, indigna ut nunc morte peremptum
 Adspiciam? tamen at, conjunctis fœdera destris,
 Et sacer agnorum crux, & libamina multo
 Sancta mero, ingentumque vocata potentia Divum
 160 Irrita nequaquam fuerint, namque ab Jove tandem
 Poena licet claudio veniet pede, dignaque solvent
 Et capite, & gnatis, charisque uxoribus olim.
 Credo equidem, nec vana mihi, aut spes falsa futuri est,
 Illa dies aderit, meritis quam Pergama flammis,
 165 Et Priamus, Priamoque sati, ac Trojana juventus
 Corruerint, sic fata ferunt. Saturnius ipse
 Ægida terrificam incutiet torpentibus, alta
 Ætheris ab sede, & stellantis culmine olympi,
 Divorum, atque hominum unde animos, & pectora
 lustrans
 170 Fanda, infanda pater perpendit lancibus æquis.
 Quid miserum tamen ista juvant? Inglorius Argos
 Hinc repetam: neque enim, pugnas, Martemque perosi,
 Me Regem veriti tentabunt prælia Graii,
 Ledæamque Helenam Paridi, Phrygiisque relinquam
 175 Immortale decus, Teque atro funere raptum.
 Interea Iliaca, mihi chare jacebis arena,
 Insultansque tuo forsitan gens dura sepulchro,

V. 161. Poena licet) Nam raro antecedentem scelestum
 Deseruit pede poena clando, ut Horatius.

I L I A D I S

70 Sic utinam semper, dicet, s̄e vām expleat iram
 Grajūgenum ductor: semper sic p̄c̄lia tentet,
 180 Nunc veluti amissis sociis, & fratre perempto
 Navibus in vacuis patrias remeavit in oras.
 Sic Troes; mihi sed tellus prius ima dehiscat.
 Rex ea, cui placido Menelaus pectore fatur:
 Euge animo, frater, nec questibus agmina turba,
 185 Haud l̄ethalis enim plaga est, nam balthēus ictum,
 Atque laborato fregit lorica metallo.
 Vera utinam h̄ec fuerint Agamemnon, sed tamen, inquit,
 Arte opus est Medica crudos lenire dolores.
 H̄ec ait, actutumque agros jubet ire per omneis
 190 Taltybium, clarumque Machaona accersere laude
 Artis Apollineæ, genitor quam maximus olli
 Phœbigena indiderat, monitisque impresserat altis.
 Illicet ille virum cuneos, cursatque micanteis
 Ære globos, magna donec stipante caterva
 195 Stantem Æsculapiadem cernit procul, atque ita fatur:
 Pelle moras, Æsculapiade, siqua arte mederi
 Atridæ valeas Menelao, fœdera contra
 Troius, aut Lycius tristi quem vulnere quispiam
 Afflxit, decus olli ingens, sed luctus Achivis.
 200 Sic ait, atque ambo simul in tentoria tendunt,
 Ductor ubi magna procerum comitante corona
 Ora Deo similis lecto fulgente jacebat.
 Protinus ille trahit calidum de corpore telum,
 Cingulaque, & cinctum internum, chalybemque resolvit,
 205 Contrectatque manu vulnus, sistitque cruentem,
 Hinc varios spargit succos, herbasque potenteis,
 Phœbigenæ quondam dederat quæ munera Chiron.
 Dardanidum interea s̄avus magis, ac magis horror
 Crebrescit campis, & equos, atque arma retractant.

V. 192. Phœbigena) Æsculapius Phœbi filius, unde Machaon
 Æsculapiades, aut Æsculapiades deinde vocatur.
 V. 208. S̄avus magis) Virgiliana loquutio in 12.

L I B E R IV.

71 210 Audiit, atque iras magno stimulante dolore
 Grajorum rapitur ductor: non mœror inertem,
 Non trepidum in pugnam fraterni cura pericli,
 Aut stupor attonitum ferventi ab Marte moratur.
 Nec celeris meminit currus fulvo ære micantis,
 215 Nec biiugum: (procul hos frænis, auroque coercet
 Pyraidae Eurymedon Ptolemei clara propago,
 Siquando lustranti acies, turmasque crienti
 Regi opus) ipse pedes cuneos obit impiger omneis,
 Quosque alacreis ruere in pugnas, atque arma videret,
 220 His placide accedens acuebat pectora dictis:
 Macte animo, & patria insignis virtute juventus,
 Numina perjuris nec enim æqua favere putandum est.
 Fœdera proptera qui ausu fregere priori,
 Horum artus mandentque canes, fœdæque volucres;
 225 Nos urbe ex capta uxores, gnatosque ferentes
 Dilectam in patriam, & Grajas vertemur ad oras.
 At siquos trepidare metu, ac pigrescere cernit,
 Hos animo indignans verbis castigat amaris:
 O dudum cœdi, ac Phrygiis devota sagittis,
 230 Gens ignava, quid attoniti statisque trementes?
 Hinnulus ac veluti longo per gramina cursu
 Fertur in incertum pavitans, stat deinde repente,
 Hæretque exanimis, sic vos torpetis inertes.
 Expectatis adhuc donec facto agmine Teucri
 235 Usque ruant maris ad litus, pictasque carinas
 Vastarint flammis, adigantque in viscera ferrum.
 Sic ait, atque his dimissis reliqua agmina cursat,
 Cretenseisque adit, horum acies, primasque phalangeis
 Idomeneus agit, magno vir robore, & armis,
 240 Meriones regit extremas, quos fervidus heros
 Gestit adspiciens, blando ac sermone profatur:
 Haud equidem immerito summo te dignor honore,
 Idomeneu, seu in concilio, seu in Marte cruento,
 Pocula sive inter, quum nobile munus Jachi

- Argolici libant proceres : cratera capacem
 Nam tibi , ceu mihi , pro lubitu puer impiger adstans
 Haud semel exhaustum miscet , vinoque coronat .
 Perge , bone , & fama quantus , te robore præsta :
 Dixerat hæc , contra adfatur , quem Gnossius heros :
 Ne dubita , comes in magnis , sociusque periclis
 Haud unquam deero ; Danaos tu in bella comanteis ,
 Et reliquos hostare duces . Gens perfida ferro
 Persolvat dignas violato fœdere pœnas .
 Hæc ait , Atrides lætatus pectora transiit ,
 Ajacemque videt geminum , quos plurima circum
 Agmina densantur , specula ceu pastor ab alta ,
 Quum procul obscurò cœlum nigrescere nimbo ,
 Ac Zephyrum incubuisse mari , atque horrescere fluctus ,
 Semotasque videt misceri murmure silvas ,
 Cògit oveis subito , tutoque recondit in antro ,
 Haud secus Ajaces circum manus impigra bello
 Adglomerat sese juvenum , & clypeata renidet ,
 Atque hastata virum latis seges ærea campis .
 Rex fatur (magnum pertant gaudia pectus)
 Grajugenum decora alta , duces , quid sponte ruenteis
 Horter ego in pugnas ? utinam Saturnius acrem
 Hunc animum , & mentem , Phœbusque , atque aurea Pallas
 Omnibus indiderint Danais , non Troia stabunt
 Tecta diu , Priamique arces , populique protervi ,
 Quin ferro , meritisque luant sclera impia flammis .
 Hæc infit , graditurque ultra , tum Nestora cernit
 Hortantem socios , atque ordine quosque locantem
 Insignem Pelagonia , & Alastora , & Hæmona magnum ,
 Et fortè Chromium , sceptro clarumque Biantem .
 Ille equites primos , & equos , currusque locarat .
 Pone sequebatur peditum Marte inclyta pubes ,
 Vallum ingens belli numero , & fulgentibus armis
 Ast aciem in medium ignavos , segneisque coegit ,
 Ut vireis , animosque ollis spes nulla salutis ,

- Nulla daret via tutæ fugæ , dein plurima prudens
 Ordinibus mandata dabat , primumque jubebat
 Cornipedes ut equos præscripto in limite quisque ,
 Contineatque datis spatiis : non agmina cursu ,
 Incertisque globos erroribus undique turbent .
 Neu quisquam ante alios , vel equum tractare peritus ,
 Robore seu præstans Teucrorum incessere turmas ,
 Aut solus vélit ancipi se credere pugnæ ,
 Nec retro trepidus cedat , namque hostibus ultro
 Vireis ille , dabitque animos ; qui in curribus altis
 Bella ciet tamen , hostilem quum invadere currum
 Contigerit , pugnet porrecta longius hasta .
 Namque operæ hoc pretium eximium , taleisque sequuti
 Armorum leges , populosque , urbeisque superbas
 Majores quondam bellis domuere cruentis .
 Hæc senior , quo non Grajorum doctior ullus
 Voce movere animos , formamque imponere Marti .
 Adspicit hæc gaudens Agamemnon , deinde profatur .
 O si quis animos , pater , hoc in pectore condis ,
 Genua tibi , & valido sequentur corpore vires !
 At tristis generi misero , atque infesta senectus
 Membra gelu cohibet , daret o , cuicunque volenti
 Jupiter hanc , roburque tibi , floremque juventæ .
 Talia Rex , subdit prudens cui talia Nestor :
 O mihi præteritos referat si Jupiter annos ,
 Qualis eram , cecidit duro in certamine quando
 Magnus Ereuthalion dextra hac , sed numina nulli
 Omnia contulerunt hominum : juvenilibus annis
 Talis eram , nunc longa senem me conterit ætas ;

V. 280. *dein plurima prudens*. Nestor disciplinæ militaris peritissimus , & factis , & præceptis ostenditur , ubi mire senectutis indeoles eluet , quia & sociis ejus prisca nomina , & inter recentiores Græcos inusitata tribuit Poeta .

V. 304. *O mihi*. Quod Virgilius ad Evandrum transtulit Æneidos lib. 8. ubi Herilum a se juvene interfectum commemorat ad imitationem Nestoris Homerici .

- Consilio tamen , & facundo accendere Martem
 310 Eloquio bonus , arma aliis , pugnamque relinquo ,
 Membra valent , sanguisque viget quibus integer ævi.
 Talia commemorat , ductor reliqua agmina lustrans
 Inde abit , & Petei claro de sanguine cratum ,
 Cecropidumque acies , & magnum propter Ulyssem.
 315 Ille Cephallenseis turmas consistere longe
 Ut vidit (nec enim Teucrorum bellicus aureis
 Impulerat clamor , Danaum vel in arma ruentum ;
 Sed primo tantum misceri murmure campum
 Audierant positi procul , & qua parte phalanges
 320 Ingruerent primum observabant) talibus heros
 Increditat dictis : O magno ex patre , Menestheu ,
 Tuque , instructe dolis , fraudumque inventor Ulysses
 Cur trepidi hæretis , pugna procul , atque tumultu ?
 Atque etenim vos hostileis invadere turmas
 325 Fas erat , & primos caput objectare periclo ,
 Quandoquidem & primi soliti considere mensis ,
 Regificas siquando epulas , convivia læta
 Instruimus Danais , magnorum & lancibus aureis
 Terga boum fumant , & inundant vasa Lyæo .
 330 Nunc tamen Argivum totas ruere ante phalangas
 Adspicitis lenti , ac duro decernere ferro .
 Non tulit hæc animis Ithacus , frendensque profatur .
 Ergo nos genus ignavum , segnesque videmur
 Esse tibi ? neque collatis in mœnia signis
 335 Tendere posse putas conferta per agmina Teucrum ?
 At primam ante aciem , ipse voles si cernere , cernes
 Telemachi patrem permixtum cædibus atris ,
 Heroasque inter Phrygios turbare maniplos .
 Verba furens igitur vento quid inania jactas ?
 340 Huic vero , ut dictis commotum agnovit Atrides ,
 Subrisit blandum , placidoque hæc addidit ore :

V. 311. *Sanguisque.* Pulcherrima Virgilii loquutio in 2. Aeneid.

- O Laertiade , haud equidem te hortarier unquam ,
 Neu te urgere ausim : novi quantum mea cordi
 Sint tibi , nam nostro doluisti sæpe dolore ,
 345 Consiliisque vales prudentibus : ergo age , siquid
 Peccatum dicto , magnis pensabimus olim
 In te te Officiis , celeres modo verba per auras
 Numinis disperdat . Taleis dat pectore voces ,
 Inque alias properat turmas . Diomedea magnum
 350 Inter equos , interque rotas videt ære nitenteis
 Hinc stantem , ac juxta Sthenelum , quos lumine ductor
 Adspectans torvo , dictis castigat amaris :
 Tydeo gnate , quid hinc acies circumspicis hærens ?
 At non ille , satum cujus te e sanguine jactas ,
 355 Talis in arma fuit , namque ille (ut sæpe priores
 Narrantes memini , nec enim gesta inclyta nobis
 Cernere concessum) virtute , & mole superba
 Præstabat reliquis Danaum , diteisque profecto
 Quum peteret nullo turbatas Marte Mycenæ
 360 (O Edipodionidæ Polynicis signa sequutus ,
 Fraternumque nefas sacratae ad mœnia Thebes)
 Oratum auxilium , posset neque flectere menteis ,
 Monstra Deum quippe adversis terroribus obstant ,
 Asopum petuisse aciem , loca consita dumis .
 365 Thebanum ad murum legatum hinc Tydea mittunt .
 Solemneis tum forte dapeis Eteoclis in aula
 Delecti cum Rege duces , patresque trahebant .
 Ille hospes quanquam , armato nec milite septus
 Bistonios ausus dura in certamina civeis ,
 370 Et lectos proceres , ipsumque vocare tyrannum ,
 Palladis auxilio victor : dein castra petenti
 (Dedecus urit enim , atque accepta injuria menteis)
 Insidias , fraudemque parant . Toto agmine lectos
 Quinquaginta heros Mæon , nec non Lycophrontes ,
 375 Mæon Hæmonides , Lycophrontes Marte peritus
 Autophonis proles secreta in sede locarunt .
 Ille haud mentis inops ingentem Mæona primum ,

I L I A D I S

Mox reliquos ferro Stygias demittit in umbras.
 Vix bellatorum florenti ex agmine quisquam
 380 Regressus tristem attonitæ famam attulit urbi.
 Hic erat Ætolus Tydeus; sed filius olli,
 Ore quidem melior; dispar sed robore, & armis.
 Sit ait, ac veritus Regem fortissimus heros
 Conticuit: pressoque pudens obmutuit ore.
 385 At Regem adfatur contra Capaneja proles:
 Atride, quid vera sciens, mendacia jactas?
 Nos etenim patribus similes ferimurque, probamurque.
 Et septemgeminò cantatas limine Thebas,
 Mœniaque antiquis longe præstantia, bello
 390 Vertimus haud longo, nec multo milite septi
 Auspicibus Divis, qui lævam in pectora mentem
 Indiderint prisco Cadmi de sanguine natis:
 Ne tu igitur patribus dicas, jactesque minores.
 Talia fundentem Diomedes increpat ardens:
 395 Hæc mitte, o Sthenele, haud nobis jus, fasque supremo
 Succensere duci proprias in bella cohorteis
 Hortanti Danaum: hunc etiam laus tota sequetur,
 Gloriaque, Argivi stratis si Troibus, urbem
 Ceperimus Priami; cæsis hunc luctus Achivis,
 400 Dedeceus atque ingens: quapropter in arma ruamus.
 Hæc data pars nobis bello, commissaque cura est
 Hæc fatur, bijugesque furens, currumque relinquens.
 Desilit in terram: properanti pectora circum
 Horrendum insonuere arma, ac velut æquore in alto
 405 Paulatim adsurgit Zephyris crispantibus olim,
 Deinde allisa fremit terris, litusque sonorum,

V. 382. *Ore quidem melior.* Hæc Agamemon veluti indignatione
 correptus evomuit, non quod reapse ita sentiret. Unde & Horatius,
Ecce furit te reperrire atrox. Tydides melior parte.

V. 395. *Hæc mitte.* Pulcherrima sententia, qua Diomedes &
 strenuus simul, & majoribus obsequens ostenditur, quique adversum
 se dicta non consumeliosis in Regem verbis; sed factis refutare co-
 naretur; ut alibi.

L I B E R I V.

Et cava saxa super spumam salis exspuit unda,
 Sic Danaum confertæ acies hinc, inde recursant,
 Imperium ac tacitæ ductorum quæque suorum
 410 Observantque, paventque, ullam nec pectore vocem
 Dixeris esse viris. Strictis seges ensibus horret,
 Armorumque procul perstringit lumina fulgor.
 Ast magna veluti in caula stant sæpe bidentes
 Pastorem circum innumeræ, turgentia donec
 415 Uberta mulgentur, vallesque nemusque propinquum
 Balatu matrum, atque agnorum implentur acuto,
 Haud secus Iliacus miscetur murmure campus.
 Nec siquidem clamor, nec vox erat omnibus una,
 Linguaque mixta viris, habitus quam barbarus ollis;
 420 Et mores, patriæque domus, peregrinaque tela.
 Mars Teucros agit in pugnam: sed Pallas Achivos.
 At Fuga, Terrorque, & scissa Discordia palla,
 Terribiles viso formæ media agmina turbant,
 Mavortis soror, atque comes Discordia, quæque
 425 Parva quidem primo, mox sese adtollit in auras,
 Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit.
 Jamque acies infensa virum simul utraque in unum
 Convenere locum, pede pes, densusque viro vir,
 Et clypei urgentur clypeis, tum pulvere cæco,
 430 Armorumque simul strepitū, gemituque cadentum
 Mars utrinque furit, fluit atri sanguinis unda,
 Atque velut rapidus montano vortice torrens
 In cava saxa ruens, atræque voraginiis alveum,
 Sternit agros, sternit sata lœta, bouisque labores;
 435 Præcipitesque trahit silvas: stupet inscius alto

V. 409. *Tacitæ.* Hoc & sequentibus versibus, adjunctaque compari-

tione Græcorum ac Teucrorum diversa disciplina monstratur.

V. 425. *Parva quidem.* Hos versus ad Famam transtulit Virg. in 4.

V. 428. *Pede pes.* Loquitionem hanc Virgilius ab Homero mu-

tuatus est in 10. unde alii Latinorum.

V. 432. *Atque velut rapidus.* Hanc comparationem Latinam fecit
 Virgilius in 2.

I L I A D I S

Accipiens sonitum saxi de vertice pastor,
 Haud aliter turmis pugnantibus, undique clamor
 Exoriturque virum, & fremitus crebrescit equorum.
 Tuque Thalysiade telis, Echepole, Pelasgis
 440 Prime cadis, setis galea haud te insignis equinis
 Juverit, infixum fronti penetrabile ferrum
 Antiochi subit ora manu, tum lumina densis
 Clauduntur tenebris, & magnæ turris ad instar
 Mole premit terras, Elephenor calce prehensum
 445 Calchodontiades magnorum ductor Abantum,
 Quem procul ab telis armis spoliare parabat,
 Incassum tamen; Iliaco nam ex agmine Agenor
 Pendentis costam, & ferro latus haurit apertum:
 Olli continuo solvuntur frigore membra.
 450 At circum Troum, ac Danaum pugna aspera surgit,
 Atque lupi veluti perduntque, caduntque vicissim.
 Anthemionis erat cœlebs florente juventa
 Gnatus, quem genitrix fluvii Simoentis ad undam
 Idæi peperit veniens ab culmine montis,
 455 Quo visura greges, dulcisque sequuta parenteis
 Contulerat sese, hinc nomen Simoisius olli.
 At misero haud quaquam charis genitoribus ulla
 Præmia pro tantis licuit persolvere curis
 Præcocibus domito fatis. Telamonius Ajax
 460 Nam petit adverso venientis pectora telo,
 Perque humerum ad tergum duplicato vulnere adegit.
 Ille cadit, placidæ quondam ceu ad stagna paludis
 Populus alticomodo consurgit vertice ad auras,
 Quam faber, aut volucrem meditatus flectere in orbem,
 465 Temonemve altum excidit rutilante bipenni,
 Illa autem herbosas propter jacet arida ripas.
 Haud secus Anthemidem juvenem Salaminius heros
 Exutumque armis, deformem ac pulvere linquit.

V. 440. Prime. Vocabutus pro nominativo Græco more.

L I B E R IV.

Ajacem contra ingentem jacit Antiphus hastam
 470 Priamides varium indutus thoraca, sed illum
 Numinia servarunt; Leuci, qui fidus Ulyssi
 Venerat in Phrygiam socius, subit inguina cuspis.
 Sternitur ille Ithacum propter, manibusque cadaver
 Excidit, ut spoliis inhians id forte trahebat.
 475 Infremuit miseri sortem indignatus amici
 Neritus duxor, clypeoque, atque aere coruscus
 Emicat in medios Phrygia agmina circumspectans,
 Dein telum jacit intorquens, toto æquore cedunt
 Dardanidæ: stridens vacuum secat aera cornus
 480 Democoonta petens, pingui qui nuper Abydo
 Patre nothus Priamo Iliacas advenerat arceis,
 Pervaditque viri simul utraque tempora ferro.
 Volvitur exanimis, super arma dedere fragorem
 Horrificum, ac duro clauduntur lumina somno.
 485 Tum vero primi Teucrorum, atque ipsem et agris
 Hector abit, Danai clamorem ad sidera tollunt
 Certatim, spoliisque cadentum onerantur opimis,
 Intrassentque urbem; summo sed culmine tecti,
 Pergameæque arcis casum indignatus Apollo,
 490 Quis metus, o cives, quis vos pavor urget inerteis?
 Trojani, exclamat, mortali urgemi ab hoste
 Mortales, totidem vobis animæque, manusque,
 Nec lapide, aut duro Graiis sunt corpora ferro,
 Ut possint valido haudquam diffindier ictu,
 495 Non etiam Thetidis pugnat fortissima proles,
 Sed procul ad naveis irarum decoquit æstus.
 Intonat haec Deus; at Grajos Jove gnata Minerva
 In pugnam ciet, atque acies cursatque, recursatque.
 Hic Amaryncidem implicit Diorea fatum:
 500 Ab Piro Imbraside inficto cui malleus ictu
 Tunditur, at nervos geminos pedis, ossaque dextri
 Comminuit saxum: devolvitur ille stupinus
 Ad socios cum voce manus, ac lumina vertens,
 Sed frustra; Pirus nam protinus advolat, atque

- 505 Fervidus infixo rimatur viscera ferro.
 Imbrasides Pirus Thraces qui in bella comanteis
 Duxerat ex Aeno: hunc contra consurgit in hastam;
 Intorquetque Thoas Aetolus, pectora cuspis
 Dissecat, atque haerens calido in pulmone tepescit.
 510 Emicat inde Thoas, telumque ab pectore vellit,
 Spirantisque uterum districto perforat ense.
 Non tam en arma viri cupido cessere Thoanti,
 Undique nam socio defenditur agmine corpus
 Pugnantum Thracum, atque hastilia longa trementum.
 515 Sic geminos pariter ductores funere acervo
 Sustulit atra dies, Thraces hic, alter Epeos
 Egerat in Phrygiam: hos circum sine nomine Grajum
 Ingens turba jacet, Teucrumque; at viribus æquis
 Interea certant reliqui, reprehendere quisquam
 520 Nec facile: alterutri aut posset concedere palmam,
 Incolumem ab telis Pallas Tritonia siquem
 Per medias ageret pugnantum hinc, inde cohorteis.
 Usque adeo paribusque armis, animisque resistunt
 Hinc, atque hinc, pulchramque petunt per vulnera
 famam.

LIBER QUINTUS.

ARGUMENTUM.

Diomedes Minervæ auxilio strenue rem gerit, pluresque hostium interficit, Venerem ad manum vulnerat in Aneam irruens, quem Apollo nube tectum prælio eripit. Tlepolemus cum Sarpedone congreditur, ab eoque interficitur. Diomedes item ope Palladis Martem in ventre vulnerat, quem ab Iove increpitum Pax sanat.

- Ydidae interea divinum in pectora robur
 Indidit, atque animos Pallas, nec saevior alter
 Confertas acies Teucrorum, atque agmina turbat,
 Qui ex capite, atque humeris, galea, cly-
 peoque corusco
 5 Multa ardet flaminna, Oceani ceu lotus ab unda
 Sanguineo exurgens collucet Sirius igne.
 Hunc Dea per campos, qua confertissima pugna,
 Ire jubet, forte hic Dares, qui dition unus
 In Teucris erat, atque probus, magnique Sacerdos
 10 Vulcani, geminam prolem invitusque, dolensque
 Miserat in pugnam, armorum, Martisque peritos,
 Idæum, Phegeumque: pedes prior, alter ab alto
 Pugnabat curru: hic hastam Diomedea contra
 Stridentem jacit, illa humerum super irrita lœvum
 15 Evolat; at non Tydidae frustrata per auras
 Cuspis iit, juvenis sed pectora perforat ictu.
 Volvitur ille excussus humili: fugit illicet Euris
 Ocyor Idæus, nec fratrem ulciscier audet,

V. 6. Sanguineo. Hanc comparationem adhibuit Virg. in 10.